

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

Τίτλος πτυχιακής εργασίας:

**«Εκπαιδευτικά προγράμματα στις παιδικές βιβλιοθήκες και
ιδρύματα της Ελλάδος»**

Ονοματεπώνυμο φοιτήτριας: Δέσποινα Σταυροπούλου B2017060

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Σοφία Στάμου

Κέρκυρα, Ακαδημαϊκό έτος 2022-2023

Αφιέρωση και ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την αμέριστη εμπιστοσύνη που μου έδειξε καθώς και όλη την στήριξη που έλαβα σε όλο το διάστημα της πανεπιστημιακής μου πορείας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου Σοφία Στάμου για όλη την βοήθεια και καθοδήγηση που μου έδωσε.

Περιεχόμενα

Αφιέρωση και ευχαριστίες.....	2
Περίληψη	5
Κεφάλαιο 1 ^ο : Εισαγωγή.....	6
1.1: Γενικό Θεωρητικό πλαίσιο- Ζητούμενα και στόχοι εργασίας.....	6
1.2: Σκεπτικό δομής.....	7
Κεφάλαιο 2 ^ο : Θεωρητικό υπόβαθρο	8
2.1: Εισαγωγή	8
2.2: Βιβλιοθήκες και Υπηρεσίες πληροφόρησης.....	10
2.2.1: Γενικές έννοιες	10
2.2.2: Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων Βιβλιοθηκονόμων και Ιδρυμάτων (IFLA)	13
2.2.3: Παγκόσμια Ψηφιακή Παιδική Βιβλιοθήκη (IC DL)	15
2.3: Έννοια και σημασία εκπαιδευτικών προγραμμάτων.....	18
2.3.1: Δια βίου μάθηση και εκπαιδευτικά προγράμματα.....	18
2.3.2: Φιλιαναγνωσία στις παιδικές βιβλιοθήκες.....	20
2.4: Ο ρόλος των παιδικών βιβλιοθηκών	23
2.4.1: Επικοινωνία και πολιτιστικοί οργανισμοί.....	26
2.4.2: Μαθησιακή κουλτούρα	29
2.4.3: Η σημασία του «Future Library»	31
Κεφάλαιο 3 ^ο : Εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις παιδικές βιβλιοθήκες και πολιτιστικούς οργανισμούς.....	33
3.1: Εισαγωγή.....	33
3.2: Η περίπτωση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος	34
3.3: Παιδικό τμήμα βιβλιοθήκης Πολιτιστικού Ιδρύματος Πειραιώς.....	36
3.4: Πολιτιστικές και μορφωτικές δράσεις της “Future Library”	38
3.5: Παιδική Δανειστική Βιβλιοθήκη και Πλανόδια Βιβλιοθήκη του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού.....	39
Κεφάλαιο 4 ^ο : Πρόταση και εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος.....	41

4.1: Δημοτική Βιβλιοθήκη Πάτρας.....	41
4.2: Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Προτάσεις, Συμπεράσματα.....	42
Βιβλιογραφία	44

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει τις παιδικές βιβλιοθήκες καθώς και την σημασία της εξέλιξης αυτών. Επιπρόσθετα αναλύει όρους που αφορούν το ευρύ φάσμα της Επιστήμης της Πληροφορίας, δίνοντας έμφαση στις βιβλιοθήκες και στις υπηρεσίες πληροφόρησης, στην έννοια και σημασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, στη Δια βίου μάθηση, στην έννοια της φιλιαναγνωσίας, στο ρόλο των παιδικών βιβλιοθηκών, στην επικοινωνία των πολιτιστικών οργανισμών, και στη μαθησιακή κουλτούρα.

Στη συνέχεια της εργασίας παρατίθενται διεξοδικά δράσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα σε παιδικές βιβλιοθήκες καθώς και πολιτιστικούς οργανισμούς. Τέλος παρουσιάζεται ένας πίνακας εκπαιδευτικών δράσεων για το Παιδικό Τμήμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πατρών.

Λέξεις κλειδιά: παιδικές βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά προγράμματα, δια βίου μάθηση, φιλιαναγνωσία, επικοινωνία, πολιτιστικοί οργανισμοί.

Κεφάλαιο 1^ο : Εισαγωγή

1.1: Γενικό Θεωρητικό πλαίσιο- Ζητούμενα και στόχοι εργασίας

Οι παιδικές βιβλιοθήκες αποτελούν τους κατεξοχήν χώρους που προσφέρουν στα παιδιά την δυνατότητα να ανακαλύψουν και να εμβαθύνουν στα ενδιαφέροντα τους, να συνδέσουν τη φυσική τους περιέργεια με τον κόσμο γύρω τους, και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτείται να έχουν μέσω της δια βίου μάθησης. Συγχρόνως, συμβάλλουν στην πνευματική και την πολιτιστική ανάπτυξη, συμπληρώνουν τον εκπαιδευτικό ρόλο του σχολείου, και βοηθούν να αναπτυχθεί η αγάπη για την συνήθεια της ανάγνωσης. Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, απαιτείται αποτελεσματική διοίκηση και οργάνωση, σύμφωνα με τις νέες τάσεις του μάνατζμεντ, και τα διεθνή πρότυπα οργάνωσης των παιδικών βιβλιοθηκών. Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία πραγματοποιεί βιβλιογραφική ανασκόπηση και αναλύει θέματα σχετικά με τις βιβλιοθήκες και τις υπηρεσίες πληροφόρησης παραθέτοντας γενικές έννοιες. Εκτενής αναφορά γίνεται στην έννοια και στη σημασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθώς και στην εξέλιξη της Δια βίου

μάθησης. Επίσης αναλύεται η έννοια της φιλαναγνωσίας και ο ρόλος των παιδικών βιβλιοθηκών. Τέλος στη βιβλιογραφική ανασκόπηση γίνεται αναφορά στην επικοινωνία των πολιτιστικών οργανισμών καθώς και για την μαθησιακή κουλτούρα.

Ζητούμενα της εργασίας είναι να πραγματοποιήσει βιβλιογραφική επισκόπηση καθώς και να παραθέσει παραδείγματα βιβλιοθηκών και πολιτιστικών ιδρυμάτων που έχουν ως στόχο όλα τα παραπάνω. Έπειτα από την κατανόηση όλων αυτών, σκοπός είναι να παρουσιαστεί μία σειρά από εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν το Παιδικό Τμήμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πατρών.

1.2: Σκεπτικό δομής

Το σκεπτικό δομής της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι το εξής. Ξεκινάει με την αφιέρωση και τις ευχαριστίες, την περίληψη, με τις λέξεις κλειδιά καθώς και τα περιεχόμενα. Εν συνεχεία το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει το θεωρητικό υπόβαθρο της εργασίας, τα ζητούμενα και οι στόχοι και τέλος το σκεπτικό δομής. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται βιβλιογραφική επισκόπηση για τα εξής θέματα: βιβλιοθήκες και υπηρεσίες πληροφόρηση, έννοια και σημασία εκπαιδευτικών προγραμμάτων, Δια βίου μάθηση, η έννοια της φιλαναγνωσίας, ο ρόλος των παιδικών βιβλιοθηκών, επικοινωνία των πολιτιστικών οργανισμών, μαθησιακή κουλτούρα.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά και παρουσιάζονται αναλυτικά δράσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα παιδικών βιβλιοθηκών και πολιτιστικών ιδρυμάτων. Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας και παρατίθενται ένας προγραμματισμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων για το Παιδικό Τμήμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πατρών.

Κεφάλαιο 2^ο : Θεωρητικό υπόβαθρο

2.1: Εισαγωγή

Η παιδική βιβλιοθήκη δεν θα είναι αναγνωστικά βιώσιμη και ο ρόλος της λειτουργικά παιδαγωγικός, εάν βασίζεται μόνο στον παραδοσιακό δανεισμό βιβλίων και δεν ληφθούν υπ' όψη παράγοντες όπως: τα μαθήματα, η φιλαναγνωσία, τα ενδιαφέροντα κάθε παιδιού, η επικαιρότητα, η ψυχαγωγία και η κοινωνία της πληροφορίας. Επομένως, η βιβλιοθήκη θα μπορεί να επιτελέσει το ρόλο της μόνον όταν ενταχθεί μεθοδολογικά και λειτουργικά στην επικοινωνιακή μαθησιακή διαδικασία και στις προσπάθειες των εκπαιδευτικών να δημιουργήσουν μια κοινότητα αναγνωστών και γενικά στις πολιτισμικές δραστηριότητες του σχολείου. (Παπαδάτος, 2009).

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται μία βιβλιογραφική ανασκόπηση που αφορούν το ευρύ φάσμα της Επιστήμης της Πληροφορίας. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται τα είδη των βιβλιοθηκών δίνοντας έμφαση στις Παιδικές Βιβλιοθήκες. Εν συνεχεία παρουσιάζεται **Η Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων Βιβλιοθηκών και Ιδρυμάτων** ([αγγ.](#):International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA) καθώς και το Ίδρυμα Διεθνούς Παιδικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης (ICDL Foundation). Επιπρόσθετα αναλύεται η έννοια και σημασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων επεκτείνοντας στη δια βίου μάθηση και στη φιλαναγνωσία των Παιδικών βιβλιοθηκών.

Τέλος πραγματεύεται την σημασία και τον ρόλο των παιδικών βιβλιοθηκών. Στην Ελλάδα ο αριθμός των Παιδικών Βιβλιοθηκών είναι μικρός συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συνήθως εντοπίζουμε παιδικές συλλογές ως τμήματα των δημοτικών βιβλιοθηκών. Η δημιουργία Παιδικών Τμημάτων στις βιβλιοθήκες στοχεύει στη γνωριμία και την εξοικείωση των παιδιών με το βιβλίο, στη μύηση στις αισθητικές αξίες και στην ενασχόληση με αισθητικές δραστηριότητες (ζωγραφική, μουσική, σχέδιο) (Καλούρη-Αντωνοπούλου, 1985). Οι βιβλιοθήκες έχουν σκοπό να μάθουν στο παιδί να αναπτύξει με δική του πρωτοβουλία τη σχέση του με το βιβλίο, ώστε να το χρησιμοποιεί εντός και εκτός του χώρου της βιβλιοθήκης για να καλλιεργεί τη γνώση και τη φαντασία του.

2.2: Βιβλιοθήκες και Υπηρεσίες πληροφόρησης

2.2.1: Γενικές έννοιες

Οι «Υπηρεσίες Πληροφόρησης»¹ είναι το πολύπλοκο και ποικιλόμορφο εκείνο πλέγμα των υπηρεσιών, ιδρυμάτων και οργανισμών που έχουν επωμιστεί το δύσκολο

Μπώκος, Γεώργιος (2001), Εισαγωγή στην επιστήμη της πληροφόρησης, Αθήνα: Παπασωτηρίου.
Μπώκος, Γεώργιος (2001), Τεχνολογία και πληροφόρηση, από τη διαχείριση του βιβλίου στη διαχείριση της γνώσης, Αθήνα: Παπασωτηρίου.

έργο της διαχείρισης των πληροφοριών και εν γένει του πληροφοριακού υλικού και της πληροφόρησης. Η συγκεκριμένη διαδικασία, αν και μπορεί να γίνει με διαφορετικά εργαλεία και τεχνικές, ανάλογα με το είδος της υπηρεσίας και της κατηγορίας του υλικού, εν τούτοις έχει ως στόχο τη συγκέντρωση, επεξεργασία, συστηματική και ελεγχόμενη αποθήκευσή του προκειμένου αυτές να καταστούν εύκολα αναζητήσιμες και προσβάσιμες από τον τελικό ενδιαφερόμενο (Μπώκος, 2001).

Η Επιστήμη της Πληροφόρησης αφορά στο συστηματικό τρόπο μελέτης της λογικής, της μεθοδολογίας, των στόχων, των εργαλείων και των υπηρεσιών μιας οργανωμένης παρέμβασης στα θέματα παραγωγής, αξιολόγησης, διακίνησης, διαχείρισης και διάθεσης της πληροφόρησης, με στόχο την ανάπτυξη τεχνολογικών υποδομών αποτελεσματικής πρόσβασης και επιχειρησιακής εκμετάλλευση της (Μπώκος, 2001).

Οι έννοιες ***πληροφόρηση και πληροφορία*** διακρίνονται εννοιολογικά (Μπώκος, 2002). Η πρώτη έχει ευρύτερο περιεχόμενο και συνδέεται άμεσα με τις υπηρεσίες πληροφόρησης, ενώ η δεύτερη (πληροφορία) ενσωματώνει δεδομένα, στα οποία έχει αποδοθεί συγκεκριμένο νόημα, ενδεχομένως χρήσιμο (Ackoff, 1989). Η παραγωγή και η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης εξαρτάται από την ποιότητα των δεδομένων και των πληροφοριών.

Με τον όρο βιβλιοθήκη εννοείται ένας φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ο οποίος στοχεύει στη φιλαναγνωσία, τη μελέτη, την εκπαίδευση αλλά και τη ψυχαγωγία. Στη σύγχρονη εποχή που διανύουμε, οι δημόσιες βιβλιοθήκες μεταβάλλονται ανάλογα με τις διάφορες πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές της κάθε εποχής καθώς και να διαμορφώσουν την επικοινωνιακή τους πολιτική, προσανατολισμένη στις επιταγές της διαδικτυακής εποχής, προκειμένου να διεκδικήσουν τον ελεύθερο χρόνο του κοινού τους, ιδιαίτερα δε του παιδικού και του εφηβικού.

Οι περισσότερες βιβλιοθήκες πλέον έχουν στις βασικές τους δραστηριότητες τα εκπαιδευτικά προγράμματα για διάφορες ηλικίες, με σκοπό την ύπαρξη σταδιακής ανάπτυξης ενός κοινού μέσα από την ανακάλυψη, εξοικείωση και την κριτική πρόσληψη. Διαχρονικά, η θέση της βιβλιοθήκης διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην πολιτισμική ανάπτυξη των πόλεων της ελληνικής περιφέρειας, αποτελώντας φωτεινή πηγή γνώσης και αντιπροσωπευτικό δείγμα πολιτισμού.

Τα είδη των βιβλιοθηκών ποικίλουν, ενώ τα κριτήρια για την διάκριση τους προκύπτουν, είτε από διεθνή πρότυπα, είτε από τους νόμους, είτε από τις αρχές της βιβλιοθηκονομίας. Στην Ελλάδα υπάρχουν ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις για την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (Ν 3149/2003), αλλά και για τις δημόσιες βιβλιοθήκες. Επιπρόσθετα το 2018 με Υπουργική Απόφαση ιδρύθηκε το Δίκτυο Σχολικών Βιβλιοθηκών. Όσον αφορά τις παιδικές βιβλιοθήκες υπάρχει ένας νόμος από το 1993. Αναφορικά τα είδη των βιβλιοθηκών είναι τα εξής:

- Εθνικές βιβλιοθήκες
- Κυβερνητικές βιβλιοθήκες
- Δημόσιες βιβλιοθήκες
- Ιδιωτικές βιβλιοθήκες
- Σχολικές βιβλιοθήκες
- Παιδικές βιβλιοθήκες
- Ακαδημαϊκές και Ερευνητικές βιβλιοθήκες
- Ειδικές βιβλιοθήκες
- Ψηφιακές βιβλιοθήκες

Ειδικότερα οι παιδικές βιβλιοθήκες είναι ευρέως γνωστές και έχουν μεγάλη ιστορία. Η ύπαρξη αυτών ξεκίνησε όταν άρχισαν να διαβάζουν οι γυναίκες, η εργατική τάξη και τα παιδιά στον δυτικό κόσμο κατά τον 18^ο με 19^ο αι. Ανά τον κόσμο υπάρχουν πολλές αξιοθαύμαστες παιδικές βιβλιοθήκες. Στην Ελλάδα λειτουργούν διάφορες παιδικές βιβλιοθήκες. Σε μεγάλες πόλεις, αλλά και στις επαρχίες συναντάται το συγκεκριμένο είδος. Η μεγαλύτερη παιδική βιβλιοθήκη βρίσκεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.

Στην Ελλάδα, η ίδρυση και ανάπτυξη παιδικών βιβλιοθηκών είχε, πάντως, και μια ιδιαίτερα αρνητική εξέλιξη. Ο Οργανισμός Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών

(ΟΠΕΒ) ιδρύθηκε με τον Ν 2174/1993105, ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Με τον νόμο αυτόν, κυρώθηκε η Σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Εταιρείας Ίδρυσης Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών, εταιρεία που ήταν νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία) και είχε συσταθεί το 1980. Η εταιρεία ήταν μια εξέλιξη της βιβλιοθήκης για παιδιά και εφήβους που είχε ιδρυθεί στην Ελευσίνα το 1978 από την Anne Gruner Schlumberger.

Η εταιρεία το 1993 λειτουργούσε ήδη μια σειρά παιδικών βιβλιοθηκών σε απομακρυσμένα μέρη όλης της Ελλάδος. Οι σκοποί του νέου Οργανισμού ήταν ιδιαίτερα εκτενείς και φιλόδοξοι. Το επίκεντρο των δραστηριοτήτων του Οργανισμού ήταν το Κέντρο Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου στην Αθήνα, με ερευνητική βιβλιοθήκη άνω των 40.000 ελληνικών και ξενόγλωσσων τίτλων.

Το Κέντρο ήταν μέλος των βιβλιοθηκών της UNESCO και της IFLA. Στην πορεία του χρόνου, ο Οργανισμός Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών αδυνατούσε επί χρόνια να είναι συνεπής στις οικονομικές υποχρεώσεις του και παρά τις πολλές εκκλήσεις για τη στήριξή του, καταργήθηκε με νόμο το 2014. Οι βιβλιοθήκες και το Κέντρο Παιδικού και Εφηβικού Βιβλίου υπολογίζεται ότι εξυπηρετούσαν 2.400 παιδιά και δάνειζαν κατά μέσο όρο 700 περίπου βιβλία τη μέρα σε παιδιά και εφήβους. Από τις παιδικές και εφηβικές βιβλιοθήκες του καταργηθέντος Οργανισμού Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών, λίγες επιβίωσαν μέχρι σήμερα.

2.2.2: Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων Βιβλιοθηκονόμων και Ιδρυμάτων (IFLA)

Η Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων Βιβλιοθηκών και Ιδρυμάτων ([αγγ](#):International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA) ιδρύθηκε το [1927](#) στο [Εδιμβούργο](#), εκπροσωπεί τις ενώσεις των βιβλιοθηκονόμων και τα ιδρύματα βιβλιοθηκών και προωθεί τα επαγγελματικά τους συμφέροντα. Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, τα μέλη του οποίου ξεπερνούν τις 1500 συμμετοχές σε 150 χώρες. Η συνολική λειτουργία της IFLA καθορίζεται από το στρατηγικό σχεδιασμό, τον οποίο διαμορφώνει το Διοικητικό Συμβούλιο, και συχνά

υπόκειται σε αναθεωρήσεις και μετατροπές σύμφωνα με τις εκάστοτε προτεραιότητες της Ομοσπονδίας.

Η IFLA εργάζεται για την προώθηση, υπεράσπιση και εξέλιξη της βιβλιοθηκονομίας και της επιστήμης της πληροφόρησης. Εκπροσωπεί όσους απασχολούνται επαγγελματικά στον τομέα της πληροφόρησης, υπερασπίζεται τα συμφέροντά τους, και παράλληλα προωθεί την ανάπτυξη των υπηρεσιών πληροφόρησης. Σύμφωνα με την επίσημη [ιστοσελίδα](#) της, η IFLA εστιάζει στους εξής επιμέρους στόχους :

1. Προώθηση υψηλών προτύπων παροχής και παράδοσης υπηρεσιών βιβλιοθηκών και πληροφόρησης.
2. Ενθάρρυνση της αντίληψης της αξίας των καλών υπηρεσιών βιβλιοθηκών και πληροφόρησης.
3. Εκπροσώπηση των συμφερόντων των μελών της σε όλο τον κόσμο.

Η IFLA δραστηριοποιείται σε πολλούς τομείς, υλοποιώντας πρωτότυπες ιδέες και προβαίνοντας σε ποικίλες καινοτομίες. Το έργο της IFLA ενισχύουν και υποστηρίζουν τα Τμήματα (Divisions) και οι Ομάδες Ειδικού Ενδιαφέροντος (Special Interest Groups) που έχει συστήσει, καθένα από τα οποία έχει συγκεκριμένο αντικείμενο λειτουργίας. Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της IFLA εντάσσονται και οι εκδόσεις ενημερωτικού και επιστημονικού υλικού, σχετικού με την Ομοσπονδία αλλά και με ζητήματα βιβλιοθηκονομίας και επιστήμης της πληροφόρησης γενικότερα.

Παράλληλα, οι βασικές δραστηριότητές της είναι οι εξής:

- Δράση για Ανάπτυξη μέσω Προγραμμάτων Βιβλιοθηκών (Action for Development through Libraries Programme – ALP)
- Επιτροπή Πνευματικών Δικαιωμάτων και άλλων Νομικών Θεμάτων (Committee on Copyright and other Legal Matters – CLM)
- Επιτροπή Ελευθερίας της Πρόσβασης στην Πληροφόρηση και Ελευθερίας της Έκφρασης (Committee on Freedom of Access to Information and Freedom of Expression - FAIFE)
- Βασική Δραστηριότητα για την Προστασία και τη Συντήρηση (Core Activity on Preservation and Conservation - PAC)
- Βασική δραστηριότητα UNIMARC (UNIMARC Core Activity- UCA)

- Επιτροπή Προτύπων (Committee on Standards)

Ένα σημαντικό στοιχείο της δράσης της IFLA, αποτελεί η διοργάνωση του ετήσιου Παγκόσμιου Συνεδρίου Βιβλιοθηκών και Πληροφόρησης (IFLA World Library and Information Congress), με περισσότερους από 3.000 συμμετέχοντες να ανταλλάσσουν απόψεις σε επαγγελματικά θέματα και να ενημερώνονται για τις εξελίξεις, νέες ιδέες και προϊόντα. Τέλος η IFLA έχει αναπτύξει επαγγελματικές και συνεργατικές σχέσεις με φορείς με συναφή προσανατολισμό, οι οποίοι συνδέονται με τον τομέα της βιβλιοθηκονομίας και της επιστήμης της πληροφόρησης.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να τονίσουμε πως η IFLA έχει δημιουργήσει το Τμήμα Βιβλιοθηκών για Παιδιά και Νέους Ενήλικες.

Αυτό το τμήμα της IFLA προωθεί υπηρεσίες βιβλιοθηκών για παιδιά και νέους ενήλικες σε όλο τον κόσμο. Ενθαρρύνουμε την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων των εμπειριών της βιβλιοθήκης, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της έρευνας σε όλες τις πτυχές της υπηρεσίας βιβλιοθηκών σε αυτόν τον πληθυσμό.

Το τμήμα C&YA:

- Συνεργάζεται με άλλους φορείς που ασχολούνται με τους νέους και τον αλφαριθμητισμό
- Δημιουργεί οδηγίες για τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης
- Διοργανώνει δορυφορικά συνέδρια, συναντήσεις εκτός έδρας, πάνελ, προγράμματα και διαλέξεις κατά τη διάρκεια του ετήσιου συνεδρίου της IFLA, στη συνάντησή μας στα μέσα του έτους και σε άλλους χώρους
- Συνδέει βιβλιοθήκες που θέλουν να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες
- Υπογραμμίζει τις βέλτιστες πρακτικές

Διευθύνει διάφορα προγράμματα και έργα, όπως το *The World through Picture Books* , τις *αδελφές βιβλιοθήκες* και τη λίστα αναπαραγωγής *Best Practices* YouTube.

2.2.3: Παγκόσμια Ψηφιακή Παιδική Βιβλιοθήκη (ICDL)

Το ICDL Foundation είναι μια μη κερδοσκοπική εταιρεία. Η αποστολή του Ιδρύματος Διεθνούς Παιδικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης (ICDL Foundation) είναι να υποστηρίξει τα παιδιά του κόσμου ώστε να γίνουν αποτελεσματικά μέλη της παγκόσμιας κοινότητας - τα οποία επιδεικνύουν ανεκτικότητα και σεβασμό για διαφορετικούς πολιτισμούς, γλώσσες και ιδέες - διαθέτοντας ό,τι καλύτερο υπάρχει στην παιδική λογοτεχνία online δωρεάν. Το Ίδρυμα επιδιώκει το όραμά του χτίζοντας μια ψηφιακή βιβλιοθήκη εξαιρετικών παιδικών βιβλίων από όλο τον κόσμο και υποστηρίζοντας κοινότητες παιδιών και ενηλίκων στην εξερεύνηση και χρήση αυτής της λογοτεχνίας μέσω καινοτόμου τεχνολογίας σχεδιασμένης σε στενή συνεργασία με παιδιά για παιδιά.

Θεμελιώδης αρχή του Ιδρύματος είναι ότι τα παιδιά και οι οικογένειές τους αξίζουν να έχουν πρόσβαση στα βιβλία του πολιτισμού τους, καθώς και στην κουλτούρα της πλειοψηφίας, ανεξάρτητα από το πού ζουν. Σύμφωνα με ένα έγγραφο που δημοσιεύθηκε το 2005 από τον Εκπαιδευτικό Επιστημονικό και Πολιτιστικό Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO) στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τη δεύτερη συνάντηση για την Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας, «Η άρνηση πρόσβασης σε πληροφορίες στη μητρική γλώσσα ισοδυναμεί με άρνηση ανθρώπινο δικαίωμα». Η έκθεση καταλήγει επίσης, "Όσον αφορά την παιδαγωγική, πώς μαθαίνουν καλύτερα τα παιδιά; Στη μητρική τους γλώσσα".

Στόχος του Ιδρύματος ICDL είναι να δημιουργήσει μια συλλογή βιβλίων που αντιπροσωπεύει εξαιρετικά ιστορικά και σύγχρονα βιβλία από όλο τον κόσμο. Τελικά, το Ίδρυμα φιλοδοξεί να εκπροσωπείται κάθε πολιτισμός και γλώσσα, ώστε κάθε παιδί να γνωρίζει και να εκτιμά τον πλούτο της παιδικής λογοτεχνίας από την παγκόσμια κοινότητα.

2.3: Έννοια και σημασία εκπαιδευτικών προγραμμάτων

2.3.1: Δια βίου μάθηση και εκπαιδευτικά προγράμματα

Η δια βίου μάθηση αναγνωρίζεται πλέον από τους εκπαιδευτικούς, τα κυβερνητικά όργανα, τους οργανισμούς διαπίστευσης, τα συμβούλια πιστοποίησης, τους εργοδότες, και το ευρύ κοινό ως μία από τις σημαντικότερες ικανότητες που πρέπει να διαθέτουν οι άνθρωποι. Η προώθηση της δια βίου μάθησης ως συνεχούς, συνεργατικής, αυτοκατευθυνόμενης, ενεργού, ευρείας πεδίου, διαρκούς, θετικής και ικανοποιητικής και εφαρμόσιμης στο επάγγελμα του ατόμου καθώς και σε όλες τις πτυχές της ζωής του, έχει αναδειχθεί ως μια σημαντική παγκόσμια εκπαιδευτική πρόκληση. Η αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης θα απαιτήσει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν και οι μαθητές μαθαίνουν, καθώς οι δάσκαλοι αναλαμβάνουν έναν πιο διευκολυντικό ρόλο και οι εκπαιδευόμενοι αναλαμβάνουν μεγαλύτερη ευθύνη για τον καθορισμό στόχων, τον εντοπισμό πόρων για μάθηση και τον προβληματισμό και την αξιολόγηση της μάθησής τους.

Η μάθηση είναι κάτι που κάνουν πάντα οι άνθρωποι . Απαιτεί συνείδηση και ικανότητα να χρησιμοποιούμε αυτά που γνωρίζουμε και οδηγεί σε αλλαγή τόσο σε ότι γνωρίζουμε όσο και σε αυτό που γνωρίζουμε. Πράγματι, είναι η ικανότητά μας να στοχαζόμαστε και να μοιραζόμαστε αυτά που μάθαμε με άλλους και σε γενιές που είναι κεντρική για την ύπαρξη και τη συνέχειά μας ως είδος (Taylor 1985). Ως εκ τούτου, τόσο για την ατομική ανάπτυξη όσο και για την κοινωνική πρόοδο πρέπει να μάθουμε τόσο τη γνώση που είναι νέα για εμάς, που οι άλλοι μπορεί να γνωρίζουν και να αναπτύξουμε περαιτέρω αυτά που γνωρίζουμε (Billett 2009). Επιπλέον, η μάθηση είναι κάτι που οι άνθρωποι κάνουν συνεχώς και σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας: είμαστε όλοι και πρέπει να είμαστε δια βίου μαθητευόμενοι για να αντιμετωπίσουμε νέες και γνώριμες εμπειρίες. Επίσης, η μάθηση δεν είναι κάτι που εξαρτάται πλήρως από τους άλλους. Η ανάγκη για συνεχή μάθηση περιλαμβάνει την ολοκλήρωση των καθηκόντων που απαιτούνται απλώς για να ζήσει ένα άτομο. Έτσι, αυτή η μάθηση κατευθύνεται από τις ατομικές μας ανάγκες και προθέσεις που διαμεσολαβούνται από τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά μας και διαμορφώνονται από προσωπικές επιταγές, αν και εμπλουτίζονται συνεχώς από συνεισφορές που είναι εξωτερικές για εμάς στον κοινωνικό και βιότοπο κόσμο.

Αυτή η διαδικασία δια βίου μάθησης αξίζει να εξεταστεί προσεκτικά και να κατανοηθεί πλήρως λόγω της εξέχουσας σημασίας της για τα άτομα, τις οικογένειές τους, τις κοινότητες, την εργασία και τους χώρους εργασίας. Όταν μαθαίνουμε, όχι μόνο αναπτύσσουμε τις ικανότητες για να εκπληρώσουμε τους κοινωνικούς και οικονομικούς μας ρόλους, αλλά επίσης εμπλακούμε στην ανακατασκευή και τη μετατροπή αυτών των κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων (Billett, Smith et al. 2005). Κατά συνέπεια, η δια βίου μάθηση είναι απαραίτητη όχι μόνο για εμάς και τους κοντινούς μας ανθρώπους, αλλά και για την αναμόρφωση και τον μετασχηματισμό της κοινωνίας στην οποία ζούμε (Giddens 1991). Ωστόσο, δεδομένης της σημασίας αυτής της μάθησης και της αναμόρφωσης κοινωνικά προερχόμενων κανόνων και πρακτικών για τη συνέχεια των χώρων εργασίας και των κοινοτήτων μας, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι άλλοι ενδιαφέρονται να επιδιώξουν να οργανώσουν και να κατευθύνουν αυτές τις διαδικασίες και να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένα αποτελέσματα μέσω της μάθησής μας. Κυρίως, οι εθνικές κυβερνήσεις και οι παγκόσμιες υπηρεσίες προσπάθησαν από καιρό να κατευθύνουν και να υποστηρίξουν τη μάθηση για συγκεκριμένους σκοπούς. Η εισαγωγή της μαζικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης αφορούσαν εξίσου προσπάθειες κατευθύνουν τα συμφέροντα και τις ενέργειες των πολιτών προς τους επιθυμητούς κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους, που έχουν απλώς έναν ευρύτερα μορφωμένο πληθυσμό (Gonon 2009).

Οι βιβλιοθήκες είναι τόσο σημαντικές για τα παιδιά όσο και η ίδια η εκπαίδευση. Οι υπηρεσίες βιβλιοθήκης συνεπάγονται τόσο τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών της βιβλιοθήκης στον χρήστη, όσο και την προθυμία και την ικανότητα των αναγνωστών να χρησιμοποιήσουν τις εγκαταστάσεις και τις υπηρεσίες. Οι πληροφορίες είναι δύναμη και η πρόσβαση σε αυτές είναι απαραίτητη για την ατομική πρόοδο καθώς και για την εταιρική εκπαιδευτική ανάπτυξη. Τα παιδιά χρειάζονται τη βιβλιοθήκη για αποτελεσματική μάθηση για τη δια βίου εκπαίδευση, σε συμφωνία με την Εθνική Πολιτική για την Εκπαίδευση (1993), η οποία δηλώνει ότι, «ο στόχος της βασικής εκπαίδευσης είναι να εξοπλίσει το άτομο με τέτοιες γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές που θα τους επιτρέψουν να :

- συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κοινωνίας.

- αντλούν τα μέγιστα κοινωνικά οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη από την κοινωνία
- να εκπληρώσουν την αστική τους υποχρέωση.

Τονίζοντας τον ρόλο που παίζει η βιβλιοθήκη στο περιβάλλον της μάθησης, ο Travaline (1997) υποστηρίζει ότι η σημερινή βιβλιοθήκη είναι σαν μια μεγάλη παιδική χαρά που περιμένει να εξερευνηθεί, με τον βιβλιοθηκονόμο να είναι ο καλύτερος συμπαίκτης: αυτός που κάνει την παιδική χαρά να αξίζει τον κόπο. Ο Herbert (1997) συμφωνεί, λέγοντας ότι ο γραμματισμός των παιδιών αναπτύσσεται και αναδύεται καθώς εξερευνούν και συμμετέχουν σε ένα περιβάλλον πλούσιο σε αλφαριθμητισμό. Στο επίκεντρο ενός τέτοιου περιβάλλοντος βρίσκονται βιβλία και άλλοι πόροι με περιεχόμενο οικείο και ελκυστικό για τα παιδιά. Παρά τις αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλαγές που έχουν συμβεί και στις αναπτυσσόμενες χώρες, η κεντρική σημασία της βιβλιοθήκης και των πόρων μάθησής της δεν έχει μειωθεί.

2.3.2: Φιλαναγνωσία στις παιδικές βιβλιοθήκες

Ο όρος «φιλαναγνωσία» σύμφωνα με διάφορους συγγραφείς ορίζεται ως εξής: Αρχικά, κατά την Τσιλιμένη, η φιλαναγνωσία εκφράζει την αγάπη για την ανάγνωση και το βιβλίο. Περιγράφεται ως μια σύνθετη υπόθεση που εξαρτάται από κοινωνικούς, πολιτικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς και άλλους παράγοντες, δηλαδή είναι ένα σύνολο μιας διαπαιδαγώγησης και ενός πολιτισμικού περιβάλλοντος. (Τσιλιμένη, 2011). Σύμφωνα με τον Καρακίτσιο, ο όρος φιλαναγνωσία προσδιορίζει ένα ευρύ πεδίο σημασιών, δράσεων και αξιών που συνδέονται με τις πολυεπίπεδες σχέσεις παιδιού και βιβλίου και αποτελεί μια επιτυχή μετάφραση ξένων, κυρίως περιφραστικών όρων, όπως literacy, aimer lire, lecture. Επομένως, φαίνεται να ταυτίζεται περισσότερο με τον γαλλικό όρο aimer lire που σημαίνει αγάπη για το διάβασμα και να διαφοροποιείται από τον αγγλικό όρο literacy. (Καρακίτσιος, 2011). Σύμφωνα με τον Markidis, ο όρος «φιλαναγνωσία» παραπέμπει στη θετικά προσδιοριζόμενη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο ως το κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης και εμπεριέχει ταυτόχρονα τις

εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες στοχεύουν στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης μέσα από την ανάπτυξη αναγκαίων γνωστικών δεξιοτήτων κυρίως αλλά και κοινωνικών δεξιοτήτων και αισθητικών κριτηρίων. (Markidis, 2011)

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, της πολυπολιτισμικότητας, της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, το βιβλίο ως αγαθό επιμένει να παραμένει δυναμικά αντιστεκόμενο στον ψηφιακό κατακλεισμό και στην ομογενοποίηση στάσεων κι αντιλήψεων. «Το βιβλίο αποτελεί μέγιστο πολυτισμικό αγαθό. Εγκλείει έναν κόσμο που βρίσκεται σε αέναη κίνηση, συνομιλώντας, πολλαπλώς με τον αναγνώστη κάθε εποχής.» (Παπαδάτος, 2016: 29). Αυτό συμβαίνει γιατί το βιβλίο εγκλείει μία διαφορετική μυθολογία, αποτελεί πιο ζωντανή χειρονομία, και ως «αντικείμενο» έχει μια άμεση σχέση με τον αναγνώστη: ιδιοκτησιακή, μοναχική, συντροφική, δημοκρατική, ελευθεριακή, χειρωνακτική, πνευματική. (Παπαδάτος, 2016: 43). Το βιβλίο, ως πηγή ευχαρίστησης θέλγει άμεσα, συγκινεί, ψυχαγωγεί πολλαπλώς και βεβαίως εγείρει πάντα νέους προβληματισμούς αποτελώντας βασική πυξίδα αναζήτησης και διεύρυνσης των οριζόντων. Επιτελεί κυρίαρχο ρόλο στη ζωή του παιδιού και πραγματώνει την αισθητική και γνωσιακή του αποστολή. «Αποτελεί μέρος της καθημερινότητας, ωσμωτική συνήθεια όπως αναφέρει ο Bourdieu, η οποία αποκτάται σε καθημερινή βάση και το σημαντικότερο, δίχως προτροπή ή εξαναγκασμό. Λειτουργεί περίπου ως βιολογική ανάγκη».

Σκοπός της φιλαναγνωσίας είναι η εξοικείωση του μικρού μαθητή με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση μιας φιλικής σχέσης με το λογοτεχνικό βιβλίο. Αυτή η σχέση θα το βοηθήσει να αναπτύξει την κριτική και δημιουργική του σκέψη, να δραστηριοποιήσει τη φαντασία του και την εφευρετικότητά του, να εμπλουτίσει την αισθητική του καλλιέργεια, να δοκιμάσει τα συναισθήματά του, αναπτύσσοντας έτσι τη συναισθηματική του νοημοσύνη, να καλλιεργήσει τη γλωσσική του έκφραση με έμμεσο και βιωματικό τρόπο, και εν κατακλείδι να συγκροτήσει ολόπλευρα την προσωπικότητά του (Ε.ΚΕ.ΒΙ). Ο όρος ‘φιλαναγνωσία’ παραπέμπει στην αγάπη για το βιβλίο. Η αγάπη για το βιβλίο δεν είναι έμφυτη. «Καθετί που προσφέρεται αγαπιέται μόνο όταν διεγείρει το ενδιαφέρον και προκαλεί ευχαρίστηση» (Οικονόμου, 1998,).

Μέσα από τη διαδικασία της φιλαναγνωσίας επιτυγχάνονται και επιμέρους στόχοι, όπως: καλλιέργεια αναγνωστικής απόλαυσης, άσκηση της δεξιότητας της

προσεκτικής ακρόασης και ως εκ τούτου πρόληψη φαινομένων διάσπασης προσοχής, όταν δεν οφείλεται σε παθολόνα αίτια, που είναι πολύ συχνά στις μικρές τάξεις του δημοτικού σχολείου, καλλιέργεια δεξιότητας αναδιήγησης ιστοριών, συναισθημάτων ή καταστάσεων, ανάπτυξη δυνατότητας κατανόησης κειμένου, ανάπτυξη συνεργατικής ικανότητας, ανάπτυξη αφηγηματικής ικανότητας, εξοικείωση με τη λειτουργία ομάδων, δημιουργία κλίματος συντροφικότητας και δημιουργικότητας μέσα στην τάξη, η οποία σταματά να αποτελεί ένα άθροισμα μεμονωμένων μαθητών αλλά γίνεται μια «κοινότητα αναγνωστών» (Ε.ΚΕ.ΒΙ.).

2.4: Ο ρόλος των παιδικών βιβλιοθηκών

Οι βιβλιοθήκες που απευθύνονται σε παιδιά είναι οι σχολικές, οι παιδικές και τα Παιδικά Τμήματα των βιβλιοθηκών για ενήλικες. Αυτές έχουν ως κοινό στόχο να φέρουν το παιδί σε επαφή με τον έντυπο λόγο και κατ' επέκταση να καλύψει τις ανάγκες του για ψυχαγωγία και πληροφόρηση αναπτύσσοντας μια σχέση αγάπης με το βιβλίο (Αγγελοπούλου, 1985). Βέβαια, πέρα από το γεγονός ότι καλλιεργούν τη φιλαναγνωσία, οι βιβλιοθήκες αυτές αποτελούν κέντρα πολιτιστικών εκδηλώσεων που προσφέρουν στους νεαρούς αναγνώστες ένα πλήθος δημιουργικών δραστηριοτήτων.

Τα παιδιά που αποτελούν ενεργητικούς αναγνώστες κινούνται μόνα τους προς τις βιβλιοθήκες, ενώ αυτά που δεν αγαπούν το διάβασμα αντιμετωπίζουν την ανάγνωση και το βιβλίο με παθητικό ρόλο. επομένως, η λύση είναι να φέρουν οι ενήλικες κοντά τους τις βιβλιοθήκες. Ο Ποσλάνιεκ προτείνει τη δημιουργία βιβλιοθηκών στην αυλή του σχολείου για να εκκινήσουν το ενδιαφέρον των παιδιών, τη δημιουργία αναγνωστικών χώρων από την τοπική κοινωνία σε γειτονιές, όπου δεν υπάρχουν βιβλιοθήκες και, επίσης, τη δημιουργία «ακουστικών βιβλιοθηκών», όπου οι αναγνώσεις βιβλίων είναι μαγνητοφωνημένες για τα παιδιά νηπιακής ηλικίας (Ποσλάνιεκ).

Πριν τη δημιουργία των Παιδικών Βιβλιοθηκών το εξωσχολικό διάβασμα ήταν παραγκωνισμένο. Για τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς η ανάγνωση είχε ωφελμιστικό χαρακτήρα, καθώς το παιδί όφειλε να διαβάζει για να αποκτήσει γνώσεις και να έχει υψηλή σχολική επίδοση. Οι βιβλιοθήκες αντιπροσώπευαν τον χώρο, όπου οι μαθητές μπορούσαν να αναζητήσουν υλικό για τη μελέτη τους και όχι για την ψυχαγωγία τους. Στην Ελλάδα από τα τέλη της δεκαετίας του '70 και τις αρχές της δεκαετίας του '80 έγιναν προσπάθειες από πολιτιστικούς συλλόγους και οργανώσεις, ώστε να γίνει γνωστό το εξωσχολικό βιβλίο και να προσεγγίσει το παιδικό κοινό μέσω εκθέσεων παιδικού βιβλίου, διαλέξεων και ιδρύσεων βιβλιοθηκών (Παιδικών Βιβλιοθηκών ή Παιδικών Τμημάτων σε δημόσιες βιβλιοθήκες) (Αγγελοπούλου). Η συμβολή μιας παιδικής βιβλιοθήκης στην τοπική κοινωνία είναι σημαντική, γιατί: α) συνεργάζεται με τα σχολεία και διευκολύνει τους μαθητές, αλλά και τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, β) βοηθά τις σχολικές μονάδες να δημιουργήσουν δικές τους βιβλιοθήκες, γ) συντελεί στην πολιτισμική και πνευματική αναβάθμιση του τόπου, δ) καλλιεργεί τη φιλαναγνωσία, ε) αποτελεί κέντρο διάδοσης του βιβλίου (Νάσαινας.).

Η Παιδική Βιβλιοθήκη σχεδιάστηκε για να παρέχει υπηρεσίες σε παιδιά. Μπορεί να είναι αυτόνομη ή να λειτουργεί ως τμήμα των δημοτικών βιβλιοθηκών. Περιέχει παιδικά βιβλία, παιχνίδια γνώσης, διδακτικό και μαθησιακό υλικό, αλλά και ειδικά διαμορφωμένους χώρους για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων (παιδικό θέατρο, αφήγηση παραμυθιού κ.ά.). Στην Ελλάδα ο αριθμός των Παιδικών Βιβλιοθηκών είναι μικρός συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Συνήθως εντοπίζουμε παιδικές συλλογές ως τμήματα των δημοτικών βιβλιοθηκών. Η δημιουργία Παιδικών Τμημάτων στις βιβλιοθήκες στοχεύει στη γνωριμία και την εξοικείωση των παιδιών με το βιβλίο, στη μύηση στις αισθητικές αξίες και στην ενασχόληση με αισθητικές δραστηριότητες (ζωγραφική, μουσική, σχέδιο) (Καλούρη-Αντωνοπούλου, 1985). Οι βιβλιοθήκες έχουν σκοπό να μάθουν στο παιδί να αναπτύξει με δική του πρωτοβουλία τη σχέση του με το βιβλίο, ώστε να το χρησιμοποιεί εντός και εκτός του χώρου της βιβλιοθήκης για να καλλιεργεί τη γνώση και τη φαντασία του.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ Δημοτικών Βιβλιοθηκών στη Λισσαβόνα αναδείχθηκε η σημασία που έχουν οι βιβλιοθήκες για τα παιδιά:

- καλλιεργούν αναγνωστικές συνήθειες από την πρώιμη ηλικία,
- παρέχουν πρόσβαση στα βιβλία και την ανάγνωση σε όλα τα παιδιά χωρίς διακρίσεις,
- εμπλέκουν γονείς και εκπαιδευτικούς και τους βοηθούν να γνωρίσουν την παιδική λογοτεχνία,
- διεγείρουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητα των παιδιών,
- παρέχουν πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες πληροφοριών,
- προσφέρουν ένα χώρο για ψυχαγωγία και ελευθερία,
- στηρίζουν τη δια βίου μάθηση,
- προωθούν τη συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες (Elkin.).

Οι Παιδικές Βιβλιοθήκες απευθύνονται σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως κοινωνικής ή οικονομικής προέλευσης και αναπτύσσουν το μορφωτικό, πνευματικό και αισθητικό επίπεδο (Καλούρη-Αντωνοπούλου), γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό σε περιπτώσεις που η ίδια η οικογένεια αδυνατεί να το κάνει. Μπορούν να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ

των παιδιών που έχουν άμεση πρόσβαση στο βιβλίο μέσα στο περιβάλλον τους και αυτών που στερούνται τη δυνατότητα απόκτησης αναγνωστικών εμπειριών. Επίσης, πέρα από την πρόσβαση στο βιβλίο προσφέρουν ευκαιρίες επαφής με δραστηριότητες που συνδέονται μ' αυτό όπως οι τέχνες και οι χειροτεχνίες, τα τραγούδια, το θέατρο, η αφήγηση και το κουκλοθέατρο (Celano & Neuman,).

Τα παιδιά έχουν ζωτικό ρόλο στη λειτουργία μιας βιβλιοθήκης, καθώς μπορούν να επηρεάσουν τους ενήλικες να γίνουν επίσης χρήστες της βιβλιοθήκης (Nankivell, 1998). Έτσι, όσον αφορά στον πολιτιστικό και κοινωνικό της ρόλο, η βιβλιοθήκη οφείλει να αποτελέσει το κέντρο ανάγνωσης στο οποίο μπορούν να καταφύγουν όλοι οι κάτοικοι της περιοχής. Έχοντας αναπτύξει ένα δίκτυο επικοινωνίας με άλλες βιβλιοθήκες μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες, βιβλία και να οργανώνουν από κοινού εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου (Παπαδάτος). Επομένως, μέσω των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων που διεξάγει η βιβλιοθήκη εκπληρώνει μια κοινωνική λειτουργία, προωθώντας την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ νεαρών ατόμων, αλλά και μεταξύ των παιδιών και άλλων μελών της κοινότητας (Elkin).

Η επαφή, συνεπώς, μιας παιδικής βιβλιοθήκης με το κοινωνικό περιβάλλον είναι απαραίτητη. Αυτό επιτυγχάνεται και μέσω της σύνδεσής της με το σχολείο. Αφενός μεν, θα πρέπει να επιδιώκει την επικοινωνία και τη συνεργασία με τα σχολεία της περιοχής, αφετέρου δε να συντελεί ως μια ενισχυτική βοήθεια που θα προσφέρει στους μαθητές υλικό που σχετίζεται με το σχολικό περιβάλλον τους, ώστε να ανταποκρίνονται στις σχολικές απαιτήσεις ή και να εμβαθύνουν στα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται. Ταυτοχρόνως, βέβαια, θα πρέπει να διαθέτει και βιβλία που θα εμπίπτουν στις εξωσχολικές αναγνωστικές προτιμήσεις των παιδιών και στα ενδιαφέροντά τους

2.4.1: Επικοινωνία και πολιτιστικοί οργανισμοί.

Σε πολλούς οργανισμούς, η διαπολιτισμική επικοινωνία είναι καθημερινός κανόνα. Η έρευνα έχει δείξει ότι μεγάλο μέρος της αποτυχίας ή της επιτυχίας διεθνών εγχειρημάτων συνδέεται με την ποιότητα της επικοινωνίας (Czinkota, Ronkainen, Moffett, & Moynihan, 1998; Kanter & Yatsuko, 1994; Moore & Spekman, 1994). Η επικοινωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων άλλων είναι πολύπλοκη (Trevino, Webster, & Stein, 2000), δηλαδή συμβαίνει σε συγκεκριμένα κοινωνικά και πολιτισμικά

πλαίσια με μοναδικές κανονιστικές πεποιθήσεις, υποθέσεις και κοινά σύμβολα. Επομένως, οι ερευνητικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τους στόχους της διαδικασίας αλλά και το κοινωνικό πλαίσιο. Ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη να εξεταστούν οι πολιτισμικές παραλλαγές και οι επιπτώσεις τους στην αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας.

Η έννοια της στρατηγικής της επικοινωνίας. Ως στρατηγική της επικοινωνίας, μπορεί να ορισθεί «το περιεχόμενο του σχεδιασμού των βασικών ενεργειών αλλά και των μέσων για να υλοποιηθεί ο τελικός σκοπός» (Κάστορας, σελ 77,2002).

Η στρατηγική που θα επιλέξει ένας οργανισμός παίζει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των επικοινωνιακών στόχων του.

Η στρατηγική επικοινωνίας στοχεύει στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του κοινού που επισκέπτεται τις εκδηλώσεις του, αλλά και να προσελκύσει νέους επισκέπτες.

Η δημιουργική εμπλοκή κάθε οργανισμού στο πεδίο της κοινωνικής δικτύωσης, καθίσταται κορυφαία προτεραιότητα, η οποία, για να αποδώσει, προϋποθέτει την ανάπτυξη ενός σαφούς πλάνου.

Ένας οργανισμός προκειμένου να ανταποκριθεί σωστά στην στρατηγική του επικοινωνία θα πρέπει να διαθέτει, σωστή οργάνωση και διοίκηση, να υπάρχει πληροφόρηση για όλες τις εξελίξεις, καθώς και να εξασφαλίσει όλα τα απαιτούμενα μέσα.

Το πολιτιστικό κοινό αποτελεί το σπουδαιότερο « κύτταρο» κάθε πολιτιστικού φορέα. Οι κριτικές, οι επιλογές και οι ιδιαιτερότητες του πολιτιστικού κοινού είναι χρήσιμο να αξιολογούνται από τον πολιτιστικό φορέα. Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί, μια ειδοποιός διαφορά των πολιτιστικών φορέων και των κερδοσκοπικών οργανισμών. Ο πολιτιστικός φορέας θα πρέπει να διατηρεί μια ισορροπία μεταξύ του εκπαιδευτικού σκοπού και της οικονομικής του επιβίωσης. Ο εκπαιδευτικός σκοπός έγκειται στο να διατηρηθεί η πολιτιστική του ταυτότητα, η οποία δεν πρέπει να χαθεί στον βωμό της αύξησης των εισιτηρίων στα πολιτιστικά event του οργανισμού. Οι πολιτιστικές μονάδες παράγουν αγαθά και υπηρεσίες, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των καταναλωτών και για κοινωνικοοικονομικούς λόγους.(Κορρές, σελ.17,2002).

Τα αγαθά των πολιτιστικών οργανισμών εκτός από την οικονομική τους αξία έχουν και κοινωνικο-πολιτιστική αξία. Η οικονομική τους αξία δεν μπορεί να αποκοπεί από τη συμβολική τους αξία (κοινωνική και αισθητική) ή την αξία της υποκειμενικής ευχαρίστησης που λαμβάνει ο χρήστης. (Τσουρβάκας, σελ:26, 2012) Για να είναι αποτελεσματική η στρατηγική επικοινωνίας, θα πρέπει ο φορέας να λάβει υπ'όψιν του την ταυτότητα του κοινού του. Για παράδειγμα, το μορφωτικό του επίπεδο, τις προτιμήσεις του, την ιδιοσυγκρασία του, και την κουλτούρα του. Πριν καθοριστεί δηλαδή η στρατηγική επικοινωνίας, θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο το κοινό στο οποίο θέλει να απευθυνθεί και να το προσεγγίσει. Έπειτα, θα πρέπει να αναζητήσει τους τρόπους και τις μεθόδους επικοινωνίας και προσέγγισής του.

Το κοινό ενός πολιτιστικού φορέα δεν έχει πλήρη ομοιογένεια. Έχει διαφορετική ηλικία, διαφορετική κοινωνική θέση, διαφορετική παιδεία, διαφορετικό εκπαιδευτικό επίπεδο. Τα Μέσα Μαζική Επικοινωνίας είναι τα εργαλεία επικοινωνίας και προβολής του οργανισμού. Γίνεται άμεση ανταλλαγή απόψεων και απευθείας διάλογος μεταξύ του κοινού και του φορέα. Ο χρήστης των κοινωνικών δικτύων νομίζει ότι έχει τον έλεγχο, διότι αλληλεπιδρά και δέχεται πιο εύκολα την ανταλλαγή μηνυμάτων. Όσο πιο νεανικό είναι το κοινό, τόσο πιο δεκτικό είναι σε μηνύματα από τις ψηφιακές κοινωνικές εφαρμογές. Για τα άτομα μεγαλύτερων ηλικιών, καλό θα ήταν να επιλέγονται διαφορετικά μέσα επικοινωνιακής προσέγγισής τους. Το κοινό μπορεί να επιφέρει αλλαγές στον φορέα, για παράδειγμα να προτείνει και να συνδιαμορφώνει το περιεχόμενο των πολιτιστικών εκδηλώσεων. Ο επισκέπτης - καταναλωτής μέσα σε έναν καταιγισμό ιδεών, πληροφοριών.

2.4.2: Μαθησιακή κουλτούρα

Μελετώντας τη σχετική Βιβλιογραφία για τους μαθησιακούς οργανισμούς, συναντά κανείς μια μεγάλη ποικιλία από θεωρίες που καθιστούν κάπως δύσκολο ως και ασύλληπτο να καθοριστεί επακριβώς το πώς μπορεί να είναι ένας μαθησιακός

οργανισμός. Οι Swieringa and Wierdsma (1992:72) υποστηρίζουν ότι «ένας μαθησιακός οργανισμός δεν κάνει αυτήν την ερώτηση», γιατί αυτό ακριβώς είναι ενδεικτικό της προσέγγισης ενός παραδοσιακά ρυθμιστικού οργανισμού στη μάθηση. Αντίθετα, ο μαθησιακός οργανισμός παράγει τις δικές του αρχές και φόρμες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της μάθησης. Ωστόσο, πολλοί συγγραφείς έχουν προσπαθήσει να εντοπίσουν τα κύρια χαρακτηριστικά του. Παρακάτω παρουσιάζεται μια σύνθεση των κοινών χαρακτηριστικών που έχουν εντοπίσει και συζητούν οι περισσότεροι από αυτούς.

Το κύριο χαρακτηριστικό ενός μαθησιακού οργανισμού σε σχέση με τη στρατηγική (στόχοι και τρόποι με τους οποίους αυτοί πραγματοποιούνται) είναι η συνεχιζόμενη ανάπτυξη και η κυκλική μαθησιακή προσέγγιση. Ο οργανισμός μπορεί να έχει μια καθορισμένη αποστολή με ποικίλες εστιάσεις και με βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Προτείνεται να καθορίζει λογικά αλλά και διαισθητικά, για το παρόν αλλά και με το Βλέμμα στο μέλλον, πού θέλει να πάει. Με άλλα λόγια προτείνεται, κάθε φορά που προκύπτει ανάγκη για αλλαγή, να προσπαθεί να εντοπίσει ποια είναι τα κενά ανάμεσα στην παρούσα κατάσταση και στους μελλοντικούς του στόχους, και κυρίως, ποιοι ήταν οι παράγοντες που εμπόδισαν την ανάπτυξη των στόχων του στο παρελθόν. Κάνοντας την τελευταία αυτή κίνηση πυροδοτείται η εκκίνηση της διαδικασίας αξιολόγησης των μέχρι τώρα ακολουθούμενων πρακτικών. Η αξιολόγηση είναι το σημείο κλειδί που σηματοδοτεί το κλείσιμο και την επανεκκίνηση της συνεχόμενης μάθησης.

Ένας μαθησιακός οργανισμός δημιουργεί και παρέχει το κατάλληλο κλίμα και τα τεχνολογικά μέσα που διευκολύνουν τη ροή της πληροφορίας και προωθούν τη συνεχόμενη επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη και τις ομάδες. Αυτού του είδους το κλίμα στηρίζει την ανταλλαγή πληροφοριών και ιδεών για «στοχασμό» στο σύστημα, καθώς και για «δράση» στο σύστημα (Swieringa και Wierasma (1992: 73). Ο «στοχασμός» στο σύστημα σημαίνει αξιολόγηση και επαναδιαπραγμάτευση όσων έχουν συμφωνηθεί για τις διαδικασίες (= πληροφορίες, επικοινωνίες, λήψη αποφάσεων) και τις ροές (= οικονομικά, αγαθά, προϊόντα και υπηρεσίες) και το πώς αυτές λαμβάνουν χώρα στον οργανισμό. Η «δράση» στο σύστημα σημαίνει την απόφαση των αλλαγών, καθώς και τη Βελτίωση και ανάπτυξη των παραπάνω διαδικασιών. Σύμφωνα με τους Swieringa και Wierdsma (1992:80-81), το «Πρώτα σκεφτόμαστε και στη συνέχεια ενεργούμε» δεν αποτελεί πολιτική του μαθησιακού

οργανισμού. Αντίθετα, στοχασμοί και δράσεις, σκέψεις και αποφάσεις εναλλάσσονται οι μεν με τις δε. Οι βασικοί λόγοι που συμβαίνει αυτό είναι πρώτον τα χρονικά όρια που θέτουν οι καθημερινές απαιτήσεις στο εργασιακό περιβάλλον και δεύτερον το γεγονός ότι αν πρώτα σκεφτόμαστε και στη συνέχεια δρούμε τότε επιβάλλουμε την αλλαγή στη συμπεριφορά αντί να προωθούμε την εξέλιξη της μέσω της δράσης.

Σήμερα παρουσιάζεται έντονα η ανάγκη να μεταμορφωθούν όλων των ειδών οι οργανισμοί προκειμένου να παρακολουθήσουν και να συμμετάσχουν ενεργά στις εξελίξεις της «εποχής της πληροφορίας» και της σύγχρονης τάσης για μια «κοινωνία μάθησης και παραγωγής γνώσης». Για να το πετύχουν συχνά πολλοί από αυτούς αποφασίζουν να προάγουν την ανάπτυξη γνώσης των υπαλλήλων τους μέσα από την «εκπαίδευση», ενώ άλλοι ξεκινούν να γίνουν οι ίδιοι «μαθησιακοί οργανισμοί» για το ανθρώπινο δυναμικό τους. Η εκπαίδευση θεωρείται κυρίως μια σειριακή διαδικασία η οποία έχει αρχή και τέλος, ενώ ο μαθησιακός οργανισμός κινείται στην τροχιά μιας αειφόρου κυκλικής διαδικασίας, μεταμορφώνοντας συνεχώς τον εαυτό του και το περιεχόμενο του.

Η εκπαίδευση, ακόμη και αν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί με Βάση τις θεωρίες περί διαχείρισης ανθρώπινων πόρων, συχνά μοιάζει ρυθμιστική και άκαμπτη από τη φύση της και αφαιρεί από τους εργαζόμενους το πλεονέκτημα της συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης. Ένας μαθησιακός οργανισμός ενθαρρύνει την προσωπική συμμετοχή και δέσμευση, την επικοινωνία και τη συνεργασία, καθώς και τη Βιωματική μάθηση η οποία καταλήγει στην απόκτηση μεταβιβάσιμων δεξιοτήτων, καθιστώντας το εργατικό δυναμικό ενός οργανισμού αλλά και τον ίδιο τον οργανισμό ευέλικτο στην αλλαγή, και διαρκώς ανταγωνιστικό.

Τέλος, από τη μία πλευρά η εκπαίδευση επικεντρώνεται συνήθως στην ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων συγκεκριμένων ατόμων ή ομάδων εργαζομένων πολλές φορές χωρίς να ενσωματώνεται σε όλα τα επίπεδα του οργανισμού ενώ, από την άλλη πλευρά, η διαδικασία της μάθησης βρίσκεται στην καρδιά του μαθησιακού οργανισμού και αποτελεί ουσιαστικά το στόχο, τον τρόπο λειτουργίας και το αποτέλεσμα του οργανισμού.

2.4.3: Η σημασία του «Future Library»

Η Future Library είναι μια αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία. Δημιουργήθηκε στη Βέροια, το 2011. Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας είναι ένας πρωτοπόρος φορέας πληροφόρησης για την Ελλάδα, στον οποίο έχει απονεμηθεί το βραβείο «πρόσβαση στη γνώση» από το ίδρυμα Bill & Melinda Gates, το 2010 (<http://www.libver.gr>).

Το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, εμπνεόμενο και παίρνοντας αφορμή από τη διεθνή επιτυχία της βιβλιοθήκης της Βέροιας, η οποία είναι απόρροια καλών πρακτικών, συνέλαβε την ιδέα της δημιουργίας ενός δικτύου δημοσίων και δημοτικών βιβλιοθηκών όλης της χώρας. Η έδρα του οργανισμού είναι στη Βέροια, ενώ έχει γραφείο και στη Αθήνα. Ο στόχος του ήταν να αναδείξει τη σπουδαιότητα των βιβλιοθηκών, ως χώρων μάθησης, ψυχαγωγίας, διάδραστικότητας και δημιουργίας (futurelibrary.gr). Η Future Library είναι ένα δίκτυο βιβλιοθηκών που προωθεί τη συνεργασία και πειραματίζεται με καινοτόμες ιδέες. Όπως διατείνεται, η αναζήτηση της πρωτοτυπίας και της αυθεντικότητας είναι επιθυμητά στοιχεία για τις βιβλιοθήκες του μέλλοντος, που θα δρουν θετικά και θα συμβάλουν στη βελτίωση της ζωής των χρηστών τους (futurelibrary.gr).

Μέσω ενός κοινωνικού δικτύου που δημιούργησε, η Future Library προωθεί την ενημέρωση, τη διαδικτυακή εκπαίδευση και τη διαδραστικότητα των μελών της. Διοργανώνει συνέδρια, επιμορφώσεις, εργαστήρια, πολιτιστικές δράσεις και σεμινάρια και προσφέρει τεχνογνωσία, καθοδήγηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Επίσης, συνδράμει με οικονομικούς πόρους τις βιβλιοθήκες του δικτύου της. Το δίκτυο της αποτελείται από πάνω από 140 βιβλιοθήκες και πάνω από 7000 μέλη. Οι συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες βρίσκονται στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια και την υπόλοιπη Ευρώπη (futurelibrary.gr). Οι κύριοι χρηματοδότες του Future Library είναι το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, το Κοινωφελές Ίδρυμα Κοινωνικού και Πολιτιστικού Έργου (ΚΙΚΠΕ), το Bill & Melinda Gates Foundation και η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του Competitiveness and Innovation framework program (futurelibrary.gr).

Κεφάλαιο 3^ο : Εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις παιδικές βιβλιοθήκες και πολιτιστικούς οργανισμούς.

3.1: Εισαγωγή

Η παιδική βιβλιοθήκη δεν θα είναι αναγνωστικά βιώσιμη και ο ρόλος της λειτουργικά παιδαγωγικός, εάν βασίζεται μόνο στον παραδοσιακό δανεισμό βιβλίων και δεν ληφθούν υπ' όψη παράγοντες όπως: τα μαθήματα, η φιλιαναγνωσία, τα ενδιαφέροντα κάθε παιδιού, η επικαιρότητα, η ψυχαγωγία και η κοινωνία της πληροφορίας.

Επομένως, η βιβλιοθήκη θα μπορεί να επιτελέσει το ρόλο της μόνον όταν ενταχθεί μεθοδολογικά και λειτουργικά στην επικοινωνιακή μαθησιακή διαδικασία και στις προσπάθειες των εκπαιδευτικών να δημιουργήσουν μια κοινότητα αναγνωστών και γενικά στις πολιτισμικές δραστηριότητες του σχολείου. (Παπαδάτος, 2009).

Είναι απαραίτητο οι παιδικές βιβλιοθήκες να διοργανώνουν εκπαιδευτικές δράσεις, δημιουργώντας συνεργασίες με σχολεία, ιδιωτικά και δημόσια, με στόχο την προώθηση της μαθησιακής κουλτούρας που πρέπει να έχει μια βιβλιοθήκη για τα παιδιά.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο αναφέρονται εκπαιδευτικές δράσεις από διάφορες παιδικές βιβλιοθήκες. Ειδικότερα.

3.2: Η περίπτωση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, εκτός από τη μέγιστη σημασία που κατέχει ως θεματοφύλακας της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και χώρος πληροφόρησης, τεκμηρίωσης και πρόσβασης σε σημαντικά τεκμήρια του ελληνισμού, αποτελεί και ένα από τα κορυφαία μνημεία της Αθήνας, μαζί με τα άλλα κτήρια της τριλογίας της Πανεπιστημίου. Ως εκ τούτου, είναι συχνά επισκέψιμη από σχολεία, μαθητές, φοιτητές ή άλλες ομάδες κοινού, μετά από ανάλογο αίτημα. Τους μαθητές και τους σπουδαστές, τους υποδέχεται το προσωπικό της Ε.Β.Ε., στο χώρο του Αναγνωστηρίου, και τους παρέχει ξενάγηση στους χώρους της βιβλιοθήκης, στο κτήριο της οδού Πανεπιστημίου. Στη συνέχεια, οι μαθητές, ανάλογα με την ηλικία τους, συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα, με στόχο να κατανοήσουν την έννοια της βιβλιοθήκης, να μάθουν τη λειτουργία της και να παρακινηθούν προς τη φιλιαναγνωσία (<http://www.nlg.gr>).

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, σύμφωνα με τον κανονισμό και το σκοπό που εξυπηρετεί, είναι μια ερευνητική βιβλιοθήκη, που απευθύνεται κυρίως σε ερευνητές, επιστήμονες και φοιτητές που αναζητούν συγκεκριμένο υλικό από τη συλλογή της.

Το κοινό της δεν περιλαμβάνει μαθητές και άτομα κάτω από 18 ετών. Από το 2008, εφαρμόζει όμως το νόμο της «Διά βίου μάθησης» και στα πλαίσια αυτού, υλοποιούνται πιλοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, που απευθύνονται σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καλύπτοντας σχολεία από το νηπιαγωγείο έως την τρίτη λυκείου. Οι μαθητές αντιμετωπίζονται ως μελλοντικοί ερευνητές, στους χώρους της βιβλιοθήκης. Οι ομάδες μαθητών δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα 20 άτομα ανά επίσκεψη, για την καλύτερη ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προγράμματος. Σε συνεννόηση με τους δασκάλους και καθηγητές τους, στη συνέχεια, προτείνεται ένα θέμα, το οποίο οι μαθητές μαθαίνουν με ποιο τρόπο θα ερευνήσουν στο χώρο της βιβλιοθήκης, προς εξεύρεση υλικού (<http://www.nlg.gr>).

Σκοπός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων αυτών ήταν ο πληροφοριακός γραμματισμός των μαθητών, η ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας, το κτίσιμο ενός μελλοντικού κοινού ερευνητών καθώς και η συνδρομή της βιβλιοθήκης στο εκπαιδευτικό έργο. Η παραπάνω εκπαιδευτική δράση ξεκινάει με την παρουσίαση την Ε.Β.Ε. στους μαθητές, με την υποδοχή των μαθητών, από το προσωπικό της Ε.Β.Ε., στον προθάλαμο του Αναγνωστηρίου και την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των παιδιών προς τη βιβλιοθήκη και τους θησαυρούς της. Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες, ενημερώνονται για την Ε.Β.Ε. και ξεναγούνται στους χώρους της. Οι μαθητές ενημερώνονται σχετικά με το προεπιλεγμένο θέμα προς έρευνα, το οποίο γνωρίζουν ήδη, αφού τους το έχουν ανακοινώσει οι δάσκαλοι τους. Οι βιβλιοθηκονόμοι ενημερώνουν τους μαθητές σχετικά με τις μεθόδους έρευνας, για την εξεύρεση της κατάλληλης βιβλιογραφίας (για παράδειγμα μέσω της χρήσης των λέξεων – κλειδιών ή των τελεστών Boolean AND, OR, NOT). Επιλέγονται και αναζητούνται τα κατάλληλα τεκμήρια της βιβλιοθήκης από τους μαθητές, ενώ οι εξειδικευμένοι βιβλιοθηκονόμοι του αναγνωστηρίου, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, βοηθούν τους μαθητές να επιλέξουν τις κατάλληλες πληροφορίες που χρειάζονται για την ανάπτυξη του θέματος τους. Μετά το τέλος της επίσκεψης, οι εργασίες των μαθητών παραδίδονται από τους εκπαιδευτικούς στο προσωπικό της Ε.Β.Ε., για να προστεθούν στο αρχείο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της βιβλιοθήκης (<http://www.nlg.gr>).

Εκτός από τα τακτά εκπαιδευτικά προγράμματα, που απευθύνονται σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η Εθνική Βιβλιοθήκη οργάνωσε

κατά καιρούς, στο παρελθόν κυρίως, διάφορες μεμονωμένες δράσεις που απευθυνόντουσαν σε παιδιά. Κάποιες από τις δράσεις αυτές ήταν οι εξής (<http://www.nlg.gr>):

- Η αφήγηση παραμυθιών, μύθων, θρύλων και παραδόσεων της Ελλάδας, με αποσπάσματα κειμένων του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, του Γεώργιου Βιζυηνού και του Ανδρέα Καρκαβίτσα, από τη γνωστή παραμυθού Σάσα Βούλγαρη, που απευθυνόταν σε κοινό από 11 ετών και πάνω.
- Η μουσικοθεατρική παράσταση «Το πάπλωμα με τα χρυσά κουδούνια», με τη γνωστή τραγουδίστρια Μαρίζα Κωχ, η οποία είχε ως σκοπό να κάνει γνωστή στα παιδιά την ελληνική μουσική παράδοση, μέσω μιας βιωματικής προσέγγισης.
- Η παράσταση με κούκλες και ηθοποιό «Ο ζαχαροζυμωμένος», από το Εικαστικό Θέατρο Κούκλας «Πράσσειν Άλογα».
- Η αφήγηση παραμυθιών με ζωντανή μουσική και εργαστήριο ύφανσης «Ο κύκλος της κλωστής», που απευθυνόταν σε κοινό από 4 χρονών και πάνω.

3.3: Παιδικό τμήμα βιβλιοθήκης Πολιτιστικού Ιδρύματος Πειραιώς

Στη Βιβλιοθήκη ΠΙΟΠ λειτουργεί Παιδικό Τμήμα σε κατάλληλα διαμορφωμένο για τις ανάγκες των παιδιών χώρο. Το Παιδικό Τμήμα της Βιβλιοθήκης καλύπτει τις ηλικίες από τεσσάρων (4) έως δώδεκα (12) ετών και παρέχει τις ίδιες υπηρεσίες με αυτές των ενηλίκων.

Η παιδική συλλογή αριθμεί πάνω από 1.500 τίτλους βιβλίων και εμπλουτίζεται διαρκώς με καινούριο υλικό. Περιλαμβάνει μια πλούσια συλλογή από κλασικά και νεότερα παραμύθια και από νεανικά και παιδικά μυθιστορήματα ελλήνων και ξένων συγγραφέων. Υπάρχουν επίσης βιβλία γενικότερου ενδιαφέροντος και εγκυκλοπαιδικού χαρακτήρα που μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στο έργο του σχολείου. Η συλλογή ανανεώνεται και εμπλουτίζεται συνεχώς με αγορά νέων τίτλων ή/και δωρεές.

Εκπαιδευτικές δράσεις

Κάθε Πέμπτη τα παιδικά βιβλία του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς ζωντανεύουν στη βιβλιοθήκη

Δραματοποίηση των παιδικών βιβλίων των εκδόσεων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς από τη θεατροπαιδαγωγό Μαρία Τερζάκη. Με αφήγηση, εικαστικά, δημιουργική γραφή και θεατρικό παιχνίδι, τα παιδιά διασκεδάζουν, καλλιεργούν τη φαντασία τους, ανακαλύπτουν τους θησαυρούς που κρύβουν τα παιδικά βιβλία του ΠΙΟΠ.

Της ελιάς το δάκρυ. Λαϊκό παραμύθι από τη Σάμο.

Με εικονογράφηση της Διατσέντας Παρίση

Η ιστορία του αγοριού με το ιδιαίτερο όνομα της Ελιάς το Δάκρυ προέρχεται από λαϊκό παραμύθι της Σάμου. Πρόκειται για τις περιπετειώδεις αναζητήσεις ενός αγοριού που διέθετε αξιοθαύμαστες δυνάμεις και ασκούσε μεγάλη γοητεία τόσο στα στοιχεία της φύσης όσο και σε μυθικές υπάρξεις (όπως οι δράκοι που τον συνόδευαν στην περιήγησή του). Η ταύτιση ενός προσώπου με την Ελιά προφανώς λειτουργεί ως σύμβολο της δεσπόζουσας θέσης που κατέχουν το λάδι και η ελιά στις παραδοσιακές κοινωνίες της Μεσογείου.

Απευθύνεται σε σχολικές ομάδες (νηπιαγωγείο, Α΄-Γ΄ Δημοτικού).

Το πετροκάραβο

Της Αλίκης Μπαλάσκα, με εικονογράφηση του Δημήτρη Φουσέκη

Η ιστορία του μικρού Πέτρου εκτυλίσσεται σε ένα χωριό της Τήνου, στην καθημερινή ζωή του οποίου κυριαρχεί η επεξεργασία και η χρήση του μαρμάρου. Μέσα από τη ματιά και την εμπειρία ενός μικρού παιδιού, παρουσιάζονται τα μαρμάρινα χρηστικά αντικείμενα και αρχιτεκτονήματα, τα εργαλεία επεξεργασίας του υλικού, οι μέθοδοι εξόρυξής του στα λατομεία, η επεξεργασία του, καθώς και άλλες πτυχές της παρουσίας του μαρμάρου στην τοπική κοινωνία.

Απευθύνεται σε σχολικές ομάδες (νηπιαγωγείο, Α΄-Γ΄ Δημοτικού).

Ένα κορίτσι φτερουγίζει στον Κεραμεικό. Μια αντιπολεμική ιστορία στην Αθήνα των Κλασικών χρόνων.

Του Χρήστου Μπουλώτη, με εικονογράφηση του Βασίλη Παπατσαρούχα

Η ιστορία ενός κοριτσιού που χάθηκε στο λοιμό της κλασικής Αθήνας είναι εμπνευσμένη από την ανασκαφή ενός ομαδικού τάφου στην περιοχή του Κεραμεικού και την ανάπλαση του προσώπου μιας νεαρής κοπέλας. Η ψυχή του κοριτσιού φτερουγίζει ακόμη πάνω από τον Κεραμεικό, μεταφέροντας σε όλα τα παιδιά του κόσμου μηνύματα για την ειρήνη. Ο συγγραφέας περιγράφει με τρυφερή και αισιόδοξη ματιά τη σύντομη παιδική ζωή, που άρχισε με παιχνίδια, χαρά και ανεμελιά αλλά έληξε βίαια μέσα στο πολεμικό κλίμα εκείνων των ημερών. Απευθύνεται σε σχολικές ομάδες (Δ΄-ΣΤ΄ Δημοτικού).

Η Αλεξάνδρα, ο Παύλος και το μυστήριο της λίμνης Στυμφαλίας

Της Σοφία Καλαντζάκου, με εικονογράφηση του Σπύρου Γούση

Ο συχνός εφιάλτης της Αλεξάνδρας με πρωταγωνίστριες τις Στυμφαλίδες όρνιθες είναι η αφορμή για την περιπέτεια των τεσσάρων φίλων. Προκειμένου να απαλλαγεί από το όνειρο, το κορίτσι καλείται να αποκαταστήσει τις «αδικημένες» όρνιθες, αναζητώντας την αλήθεια πίσω από τον μύθο. Το ταξίδι των παιδιών στη λίμνη και στα χωριά της Στυμφαλίας, καθώς και στο Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, τα οδηγεί στην αποκάλυψη της βαθύτερης αιτίας του μυστηρίου. Το βιβλίο αναδεικνύει τη σύνδεση του περιβάλλοντος με τον πολιτισμό και εισάγει το νεανικό αναγνωστικό κοινό στην έννοια και τη σημασία του πολιτιστικού τοπίου. Επιπλέον, προτείνει στους μαθητές δράσεις και πρωτοβουλίες επικεντρωμένες σε τοπία ανάλογου ενδιαφέροντος.

Απευθύνεται σε σχολικές ομάδες (Γ΄-ΣΤ΄ Δημοτικού).

3.4: Πολιτιστικές και μορφωτικές δράσεις της “Future Library”

- Η καλοκαιρινή εκστρατεία: 200.000 παιδιά και γονείς επωφελήθηκαν από 8.402 δράσεις για την προώθηση της ανάγνωσης και της δημιουργικότητας. Οι δράσεις αυτές υλοποιήθηκαν σε πάνω από 140 βιβλιοθήκες, σε όλη την Ελλάδα. Από τις δράσεις επωφελήθηκε και το προσωπικό των δημοτικών βιβλιοθηκών, αφού ανέπτυξε τις δεξιότητές του, αλλά και οι κατά τόπους βιβλιοθήκες που ενίσχυσαν τις υποδομές τους, με χρηματοδότηση από το Ίδρυμα Νιάρχος. Επίσης, αναπτύχθηκε η κουλτούρα βιβλιοθήκης.

- Ημέρες συλλογής για την καμπάνια “Europeana 1914 – 1918”: Πρόκειται για μια δράση για τα 100 χρόνια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Στόχος ήταν να μαζευτεί, να καταγραφεί, να τεκμηριοποιηθεί και να ψηφιοποιηθεί αυθεντικό υλικό από την εποχή του πολέμου που θα έφερνε το κοινό στους χώρους της βιβλιοθήκης. Η Europeana, ή αλλιώς ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη είναι μια βάση ψηφιακών δεδομένων που περιλαμβάνει μια πολύγλωσση, διαδικτυακή συλλογή από εκατομμύρια τεκμήρια, προερχόμενα από ευρωπαϊκά μουσεία, βιβλιοθήκες, αρχεία ή συλλογές πολυμέσων (europeana.eu). Η δράση αυτή είχε ως σκοπό να αναδείξει το ρόλο των δημόσιων βιβλιοθηκών στη συλλογή της τοπικής ιστορίας (futurelibrary.gr).
- Παραστάσεις όπερας της βαλίτσας: Πρόκειται για παραστάσεις όπερας, σε συνεργασία με την Εθνική Λυρική Σκηνή, η οποία επίσης χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Νιάρχος. Παραστάσεις όπερας, όπως η Κάρμεν περιόδευσαν σε 23 επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας, και παρουσιάστηκαν, συχνά σε χώρους βιβλιοθηκών (futurelibrary.gr).

3.5: Παιδική Δανειστική Βιβλιοθήκη και Πλανόδια Βιβλιοθήκη του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Η Πλανόδια Βιβλιοθήκη ξεκίνησε το 2014 σε Σχολεία και πλατείες γύρω από το κέντρο της Αθήνας, ως ένα πρόγραμμα που σκοπό είχε την ευαισθητοποίηση των παιδιών σχετικά με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς επίσης την διάδοση της αγάπης για τα βιβλία. Αποτελείται από μια ομάδα του Δικτύου, εξειδικευμένη στη δημιουργία και σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού, την υλοποίηση εργαστηρίων για τα δικαιώματα του παιδιού με παιδιά αλλά και με ενήλικες, καθώς και στη διεξαγωγή αθλητικών δραστηριοτήτων.

Οι στόχοι της παρέμβασης είναι οι εξής:

- Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παιδιών, γονέων καθώς και της ευρύτερης κοινότητας σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η ενδυνάμωση της σχέσης του παιδιού με το βιβλίο μέσα από βιωματικές δραστηριότητες.

- Η ενδυνάμωση των αναγνωστικών ικανοτήτων μέσα από δραστηριότητες φιλαναγνωσίας για παιδιά αλλά και για γονείς μαζί με παιδιά.
- Η ανάπτυξη μαθησιακών και δημιουργικών ικανοτήτων των παιδιών μέσα από δραστηριότητες με θέματα της καθημερινής ζωής.
- Η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών μέσα από κινητικές και αθλητικές δραστηριότητες που εμπνέουν έναν υγιεινό τρόπο ζωής.
- Η ενημέρωση και απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων εκπαιδευτικών και γονέων για θέματα που αφορούν στην παιδική ηλικία και ομαλή ανάπτυξη.
- Η ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών ή/και οικογενειών όπου χρειάζεται.²

ΜΙΑ ΠΛΑΝΟΔΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Το επιδαπέδιο παιχνίδι της Πλανόδιας Βιβλιοθήκης που σχεδίασε η Βάσω Ψαράκη για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα Δικαιώματα του Παιδιού.

² <https://helios-eie.ekt.gr/>

Κεφάλαιο 4^ο : Πρόταση και εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος

Στο τέταρτο κεφάλαιο, έχοντας πραγματοποιήσει βιβλιογραφική επισκόπηση και παραθέσει παραδείγματα εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε παιδικές βιβλιοθήκες στα προηγούμενα κεφάλαια, θα γίνει περιγραφή της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Πάτρας και του Παιδικού Τμήματος και θα προταθούν εκπαιδευτικές δράσεις.

4.1: Δημοτική Βιβλιοθήκη Πάτρας

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών αναπτύσσει δραστηριότητες έτσι ώστε να επιτευχθούν οι με σκοπό την ενίσχυση της αναγνωσιμότητας και κάθε είδους σχετικής μορφωτικής και πολιτιστικής δραστηριότητας ,πραγματοποίηση εκθέσεων, διαλέξεων, συνεδρίων.

Επιπρόσθετα πραγματοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς με σκοπό την προώθηση της φιλαναγνωσίας, της ψυχαγωγίας και της καινοτομίας, καθώς ενημερώνει το κοινό της σχετικά με θέματα που αφορούν στην τοπική πολιτιστική κληρονομιά.

Επίσης γίνεται συνεχή διερεύνηση των αναγκών των χρηστών της έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις τους, και πληροφορεί το κοινό της σε θέματα που αφορούν τις επιστημονικές ανακαλύψεις ,τις καινοτομίες, την ενίσχυση της τυπικής εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων.

Ακόμη δίνεται έμφαση στην παροχή ειδικών υπηρεσιών και υλικού σε άτομα με αναπηρία, και στη συγκέντρωση και συγκρότηση ειδικών συλλογών και διάθεση τοπικών πηγών πληροφόρησης.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί πως το παιδικό τμήμα της βιβλιοθήκης κατέχει πάνω από 3.000 τίτλους βιβλίων.³

³ <https://patraslibrary.weebly.com/>

4.2: Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Προτάσεις, Συμπεράσματα

Στη συγκεκριμένη υποενότητα παρατίθεται ένα εβδομαδιαίο πρόγραμμα εκπαιδευτικών δράσεων που απευθύνεται σε στη σχολική βαθμίδα της Α'βάθμιας εκπαίδευσης και έχει διάρκεια δύο μηνών.

Παρακάτω ο αναλυτικός πίνακας των εκπαιδευτικών δράσεων για το Παιδικό Τμήμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πατρών

	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή
Τίτλος Δράσης	Γίνομαι Βιβλιοθηκονόμος	Διαφορετικός= Ίσος	Φθινόπωρο	360°	Ο Γουτεμβέργιος και το πρώτο βιβλίο
Περιγραφή	Μαθαίνουμε πως ταξινομούνται και τακτοποιούνται τα βιβλία στα ράφια της βιβλιοθήκης, με βάση την κατηγορία τους. Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την διαδικασία του δανεισμού και παίρνουν ερεθίσματα	Η διαφορετικότητα μέσα από τα μάτια των παιδιών. Διαβάζουμε βιβλία και παίζουμε παιχνίδια που χτίζουν σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης, αρμονικής συνεργασίας και καλλιεργούν τον σεβασμό. Προσπαθούμε να γράψουμε το	Η εποχή που ανοίγουν τα σχολεία. Διαβάζουμε βιβλία και τα παιδιά δημιουργούν χειροτεχνίες χρησιμοποιώντας τα χρώματα του φθινοπώρου.	Τα παιδιά βλέπουν μέσω της τεχνολογίας, τις αποτυπωμένες ιδέες τους να ζωντανεύουν. Η βιβλιοθήκη αλλάζει σε ένα μέρος που δίνει έμφαση στην πρωτοτυπία και τη	Η δημιουργία του πρώτου βιβλίου στον κόσμο. Τα παιδιά παρακολουθούν ένα εκπαιδευτικό βίντεο και στη συνέχεια εξερευνούν τις τυπογραφικές μηχανές και τα τυπογραφικά στοιχεία που υπάρχουν στη βιβλιοθήκη και κατασκευάζουν τον δικό τους σελιδοδείκτη.

	ώστε να αγαπήσουν το βιβλίο.	όνομά μας χρησιμοποιώντας το αλφάβητο Μπράιγ.		δημιουργικότητα.	
Προτείνεται για ηλικίες	Για όλες	Για όλες	Έως 8 ετών	Από 7 και άνω	Για όλες

Συμπερασματικά οι Παιδικές Βιβλιοθήκες της χώρας μας χρειάζονται αναβάθμιση και εξέλιξη. Είναι αναγκαίο τα Τμήματα Πανεπιστημίων που ασχολούνται με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό αντικείμενο να εντάξουν στα προγράμματα σπουδών τους μια σειρά από μαθήματα που θα αφορούν την ανάπτυξη παιδικών βιβλιοθηκών, την σημασία της επικοινωνίας των πολιτιστικών οργανισμών καθώς και να γίνονται δράσεις σε Δημοτικές Βιβλιοθήκες και πολιτιστικούς οργανισμούς από εμάς τους ίδιους τους φοιτητές. Καταλήγοντας η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία να είναι η αρχή όλων όσων προαναφέρονται από το πρώτο μέχρι το τέταρτο κεφάλαιο για την ανάπτυξη αυτήν.

Βιβλιογραφία

Αναγνωστόπουλος Β.Δ, (1990), *Λογοτεχνία και Εκπαιδευτικός*, Διαδρομές, αρ.19, σελ. 167-174

Αναγνωστόπουλος Β.Δ, (1990), *Η αναγνωστική ικανότητα και τα ενδιαφέροντα των παιδιών κατά ηλικία*, Διαδρομές, αρ.242, σελ. 64-66

Άντα Κατσίκη - Γκίβαλου, Ανδρέας Καρακίτσος, Δημήτρης Πολίτης, Μάνος Κοντολέων, Christiane Raabe, Γιάννης Παπαδάτος, (2012), *Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών: επιμορφωτικό υλικό: θεωρητικές προσεγγίσεις, βασικές έννοιες, ιδέες, πρακτικές προτάσεις*, Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, Αθήνα, σελ. 27-33

Κανελλοπούλου-Μπότη Μ., *Το Δίκαιο της Πληροφορίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2004

Κανελλοπούλου-Μπότη Μ., (επιμ.), *Παιδί και Πληροφορία-Αναζητήσεις ιστορίας, δικαίου, δεοντολογίας και πολιτισμού*, Οσελότος, Αθήνα 2018

- Καστόρας Σ. (2002), *Αρχές και Μέθοδοι Επικοινωνίας*, ΕΑΠ, Πάτρα
- Κορρές Γεώργιος, (2002), *Οικονομία του πολιτισμού*, Τόμος Β, Κεφ. 1^ο , ΕΑΠ, Πάτρα
- Μακρή Α.,(2003), *Πολιτιστική επικοινωνία*, Τόμος Β, Κεφ. 3^ο , ΕΑΠ, Πάτρα
- Μπώκος Γ.Δ (2001), *Εισαγωγή στην Επιστήμη της Πληροφορίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου
- Μπώκος Γ.Δ (2002), *Τεχνολογία και Πληροφόρηση: από τη διαχείριση του βιβλίου στη διαχείριση της γνώσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Οικονόμου Β., (1998). *Οι βιβλιοθήκες και ο ρόλος τους*. Εκδ. Ατραπός, Αθήνα, σελ. 23, 35, 62
- Παπαδάτος Γ., (2009). *Παιδικό βιβλίο και φιλιαναγνωσία, θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις – Δραστηριότητες*, Εκδ. Πατάκης, Αθήνα, σελ. 164- 165
- Τσιμπόγλου, Φ. & Παπαθεοδώρου, Χ. (2000). *Η ενσωμάτωση των υπηρεσιών Βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αντικειμενικοί παράγοντες, υποκειμενικές προϋποθέσεις και πεδία εφαρμογής*. Ανακοίνωση στο 9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Σύνδεση Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με την Εκπαιδευτική Διαδικασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα. Ανακτήθηκε 10/12/2015 από: <http://hdl.handle.net/10760/7133>
- Τσουρβάκας Γεώργιος (2012), *Μάνατζμεντ επικοινωνιακών και πολιτιστικών οργανισμών: εργαλεία πλαίσια και στρατηγικές*, Θεσσαλονίκη
- Darkenwald G. G. and Merriam SB., *Adult Education: Foundations of practice*, Harper Collins, New York, 1982.
- Rubenson K., *Adults' Readiness to Learn: Questioning Lifelong Learning for All, Proceedings of the Adult Education Research Conference*, no 39, University of the Incarnate Word and Texas A and M University, 1998.
- Totterdill P., Phondt St., Milsome S., *Partners at Work? A report to Europe's Policy Makers and Social Partners, Report of the Hi-Res Project funded by DG Research of the European Commission*, 2002.

Διαδικτυακές Πηγές

www.ddp.gr

<https://www.tovima.gr/2021/10/08/opinions/paidikes-vivliothikes-ena-ergo-pou-anazitei-synexistes-kai-kainourgio-orama/>

<https://patraslibrary.weebly.com/>

<https://www.ifla.org/>

<https://www.snf.org/el/dorees/apodektes/f/future-library/hrimatodotisi-programmatos/>